

Міністерство освіти і науки України
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
на здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

**Комплексний екзамен з мовознавчих та
літературознавчих дисциплін і методики їх викладання**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з фахового вступного випробування на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) розроблено за такими розділами:

- Теорія і практика сучасної англійської мови.
- Історія англійської літератури.
- Методика викладання англійської мови та літератури.

У програмі враховано специфіку навчальних предметів, покликаних формувати мовну особистість викладача-філолога з урахуванням усіх компонентів його професіограми.

Програма складається з пояснювальної записки та основної частини.

У пояснювальній записці визначено вимоги до рівня знань і вмінь вступників з дисциплін, що складають професійно-педагогічну та професійну науково-предметну підготовку.

В основній частині подано перелік розділів і тем до фахових вступних випробувань, а також список рекомендованої літератури.

Комплексний екзамен з мовознавчих та літературознавчих дисциплін і методики їх викладання має на меті перевірити рівень мовно-літературної та методичної підготовки вступників за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)) та сформованість наступних **загальних компетентностей (ЗК)**:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

що реалізовується на практиці у здатності здійснювати наступні види діяльності:

За вербально-комунікативним компонентом ЗК:

- Знаходити в тексті потрібну інформацію, виражену як прямо, так і опосередковано; аналізувати, інтерпретувати та зіставляти інформацію, надану в тексті/ текстах.
- Добирати доречні мовні засоби та виявляти вади в написаному, пропонуючи варіанти поліпшення тексту.

За логіко-аналітичним компонентом ЗК:

- Виявляти пункти схожості \ розбіжності, припущення й помилки в аргументації.
- Визначати еквівалентні форми аргументації або заперечення аргументації.

Відповідно до вимог програми вступники повинні **знати**:

- основні відомості про фонетичну, лексичну, граматичну та стилістичну будову сучасної англійської літературної мови;
- основні етапи та явища літературного процесу, твори англійської літератури;
- лінгвістичні, психологічні та дидактичні основи навчання англійської мови і літератури; технологію сучасного уроку мови та літератури, основні методи і прийоми навчання.

Вступники повинні вміти:

– застосовувати знання про мову, виконуючи мовні завдання та виявляючи знання норм сучасної англійської літературної мови: фонетичні, лексичні, фразеологічні, граматичні, орфографічні, синтаксичні та стилістичні;

– осмислювати літературознавчі концепції, користуватися літературознавчою термінологією, інтерпретувати художні твори та аналізувати літературну творчість письменників, виокремлювати в них ціннісні смисли, оцінюючи художнє значення літературного твору і його зв'язок з культурою епохи;

– проводити методичний аналіз матеріалу, виявляючи знання основних понять і категорій методики навчання англійської мови та літератури; володіти навиками використання основних методів, прийомів і засобів навчання мови та літератури й сучасних підходів до формування іншомовної комунікативної компетентності.

Програма фахових вступних випробувань

Розділ 1. Теорія і практика сучасної англійської мови

Фонетика. Співвідношення між буквами англійського алфавіту й фонемами англійської літературної мови. Правила транскрибування. Фонема. Склад. Наголос. Фонетичні явища. Система голосних фонем. Класифікація англійських голосних фонем. Система приголосних англійської мови. Класифікація англійських приголосних. Інтонація в англійській мові, її компоненти та функції. Інтонаційні моделі англійської мови.

Орфографія. Принципи англійської орфографії. Сучасний англійський правопис.

Основи сучасної англійської пунктуації. Система розділових знаків.

Лексика сучасної англійської мови. Типи морфем і морфемний аналіз. Словотвір в англійській мові. Типи значення слова. Полісемія, синонімія, антоніми, омонімія в сучасній англійській мові. Шляхи змін у семантичній структурі: метафоризація, метонімізація. Проблема визначення фразеологічних одиниць в сучасній англійській мові та їх класифікація.

Граматика. Іменник, його характеристики, категорії числа та відмінку. Артикль, його характеристики, вживання артиклів. Займенник, класифікація займенників та особливості вживання займенників. Числівник, кількісні числівники та порядкові числівники, дробові числівники. Прикметник та класифікація прикметників, морфологічні та синтаксичні характеристики прикметника, ступені порівняння, граматичні характеристики якісних, відносних та субстантивованих прикметників. Прислівник. Морфологічна структура та класифікація прислівника. Ступені порівняння. Порівняльні конструкції. Прийменник і його морфологічна структура. Класифікація прийменників. Сполучник і його морфологічна структура. Класифікація. Особливості вживання. Дієслово. Вживання видо-часових форм дієслова. Активний та пасивний стан дієслова. Модальні дієслова. Особливості вживання модальних дієслів відповідно до мовленнєвої ситуації. Категорія способу. Дійсний, наказовий та умовний способи. Чотири види умовних речень. Неособові форми дієслова. Інфінітив. Відмінності у часі та аспекті. Відмінності у стані. Використання інфінітиву без частки to. Інфінітивні конструкції. Герундій. Часові відмінності. Відмінності у стані. Присудкові конструкції з герундієм. Герундій та інфінітив. Герундій та дієприкметник. Герундій та дієслівний іменник. Дієприкметник. Різновиди дієприкметників (Participle I, Participle II). Часові відмінності. Відмінності у стані. Присудкові конструкції з дієприкметником. Узгодження часів. Пряме та непряме мовлення. Просте речення. Класифікація простих речень. Складнопідрядне речення. Сполучникові та безсполучникові складнопідрядні речення. Складносурядне речення. Сполучникові та безсполучникові складносурядні речення. Типи зв'язку у складносурядному реченні. Вставні речення. Порядок слів у реченні.

Пунктуація. Пунктуація у простому і складному реченні.

Стилістика. Типологія функціональних стилів сучасної англійської мови та їх характеристика. Виразально-зображальний потенціал мови. Система виразальних засобів та стилістичних прийомів.

Розділ 2. Історія англійської літератури

Періодизація англійської літератури. Англійська література раннього середньовіччя і епохи розвиненого феодалізму (V-XV ст.). Героїко-епічна поема "Беовульф". Англо-нормандська література (XI-XIII ст.) Лицарські романи. Романи артуровського циклу, їхня морально-етична спрямованість. Нормандське завоювання і його вплив на розвиток літератури. «Сер Гавейн і Зелений лицар». Джефрі Чосер. «Кентерберійські оповідання».

Література Відродження. Розквіт драматургії і театру. Вільям Шекспір – вершина драматургії епохи. Художній світ Шекспіра. Людина в її силі і слабкості – єдиний герой шекспірівських п'єс. Жанри шекспірівської драматургії. Тематика комедій - любов, дружба, музика, поезія, природа. Трагедії. Глибоке розкриття особистості. Антисуспільна людина і нелюдське суспільство.

Реставрація і Просвітництво. Англійський просвітницький роман. Даніель Дефо – основоположник європейського реалістичного роману нового часу. Джонатан Свіфт – сатирична традиція англійської літератури.

Передромантизм. Особливості романи епохи Передромантизму. Культ почуттів, техніка написання прозових творів, цвинтарна поезія. Джейн Остін – дух романтичних поривів та бунтарства.

Романтизм в британській літературі. Трагічне усвідомлення дисгармонії дійсності. Містична символіка, войовничо-гуманістичний бунтарський пафос. Творчість Уільма Вордсворта, Самуела Тейлора Колріджа. Джордж Гордон Байрон як виразник бунтівних пристрастей народу.

Вікторіанська доба (1830-1880). «Золота доба» англійського роману. Чарльз Діккенс – великий гуморист та сатирик. Творчість сестер Бронте – лінії, що з'єднують романтичне мистецтво початку XIX в. з реалізмом.

Пізній Вікторіанський період та постколоніальна література. Оскар Уальд - естетизм, культ краси. Вірджинія Вульф – теоретик модернізму.

Література британського модернізму 1930-1980. Експериментальний роман. Заперечення стійкої моральної визначеності. Вільям Сомерсет Моєм як зображувач трагізму людського існування. Джордж Орвелл – культовий антиутопічний роман. Феномен тоталітарного гос-ва як соціального захворювання. Вільям Голдінг – складна алегорія першородного гріха в з'єднанні з роздумами про глибинну людської суті.

Розділ 3. Методика викладання англійської мови та літератури

Методика викладання іноземних мов як наука та її завдання, зв'язок з іншими науками.

Система освіти в Україні та навчання англійської мови та літератури на сучасному етапі. Система навчання іноземних мов у середніх закладах освіти.

Аналіз чинних програм, концепцій навчання державної мови. Принципи побудови шкільних підручників.

Загальнодидактичні і власне методичні принципи навчання англійської мови та літератури. Вітчизняні й зарубіжні методи, прийоми і засоби навчання англійської мови та літератури. Система вправ. Нетрадиційні форми навчання у школах нового типу. Типологія уроків англійської мови, структура і методика їх проведення.

Характеристика основних форм і видів позакласної роботи з англійської мови та літератури.

Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови у середніх закладах освіти. Способи контролю у навчанні іноземних мов.

Методика формування мовної компетенції і контроль рівня її сформованості.

Критерії оцінювання

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта
Низький	0 — 99 балів	Абітурієнт виявляє низький рівень сформованості вербально-комунікативних і логіко-аналітичних здатностей; демонструє незнання більшої частини теоретичного матеріалу, не володіє термінологічною базою дисципліни, припускається істотних помилок у визначенні наукових понять; припускається грубих помилок у виконанні практичних завдань.
Задовільний	100 — 150 балів	Абітурієнт виявляє задовільний рівень сформованості вербально-комунікативних і логіко-аналітичних здатностей; демонструє знання й розуміння основних наукових положень дисципліни, але з окремих тем має поверхові знання, матеріал знає неповно, припускається помилок і неточностей у визначенні понять, виконанні практичних завдань.
Достатній	151 — 180 балів	Абітурієнт виявляє достатній рівень сформованості вербально-комунікативних і логіко-аналітичних здатностей; належним чином володіє теоретичним матеріалом і термінологічною базою, але припускається незначних помилок під час розв'язання практичних завдань; може застосовувати набуті знання й уміння в типових або дещо змінених ситуаціях.

Високий	181 — 200 балів	Абітурієнт виявляє високий рівень сформованості вербально-комунікативних і логіко-аналітичних здатностей, глибокі фундаментальні знання теорії, повно розкриває зміст вивченого матеріалу, уміє застосовувати знання на практиці в нестандартних ситуаціях, самостійно доходить важливих висновків, у виконанні практичних завдань обирає найоптимальніший спосіб розв'язання.
----------------	-----------------	--

Рекомендована література

Література до розділу «Теорія і практика сучасної англійської мови»

1. Возна М. О., Гапонова А. Б., Акулова О. О., Хоменко Н. С., Гуль В. С. Англійська мова для перекладачів і філологів. 1 курс: підручник для студ. і викл. вищ. навч. закл. Вінниця: Нова книга, 2004. 480 с.
2. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови: підручник. Вінниця: Нова книга, 2004. 240 с.
3. Каушанская Л. В. Грамматика английского языка. Пособие для студентов педагогических вузов. М.: Айрис-Пресс, 2008. 384 с.
4. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова книга, 2007. 528 с.
5. Паращук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови. Вінниця, 2005.
6. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Набокова І. Ю. Практичний курс англійської мови: підруч. для студ. першого курсу вищ. закл. освіти (філолог. спец. та спец. „Переклад”). Вінниця: Нова книга, 2005. 417 с.
7. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Набокова І. Ю. Практичний курс англійської мови: підруч. для студ. другого курсу вищ. закл. освіти (філолог. спец. та спец. „Переклад”). Вінниця: Нова книга, 2005. 356 с.
8. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ковальчук Н. М., Набокова І. Ю., Пчеліна С. В., Рябих М. В. Практичний курс англійської мови: підруч. для студ. третього курсу вищ. закл. освіти (філолог. спец. та спец. „Переклад”). Вінниця: Нова книга, 2006. 520 с.
9. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ковальчук Н. М., Гавічева Т. В. Практичний курс англійської мови: підруч. для студ. четвертого курсу вищ. закл. освіти (філолог. спец. та спец. „Переклад”). Вінниця: Нова книга, 2008. 608 с.
10. Harrison M. SPE Practice Tests. Oxford: Oxford University Press, 2001. 231 p.
11. Kukhareno V. A. A book of practice in stylistics. Vinnytsia: Nova Knyga Publishers, 2000. 160 p.
12. Murphy R. English Grammar in Use: a self-study reference and practice book for intermediate students with answers. 3rd edition. Cambridge University Press, 2005. 371 p.
13. Sokolova M. A. Practical phonetics of the English language. Books on demand. 2013. 386 p.

Література до розділу «Історія англійської літератури»

1. Давіденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби відродження. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
2. Данильчук О. М. Історія зарубіжної літератури XVII – XIX століття. Навчальний посібник. НУК, 2002.
3. Ковалевская Т. В., Вагизова Ф. А., Семенюк Е. В. История, литература и культура Великобритании. Учебник. М. : РГГУ, 2012. 599 с.
4. Луков В. А. История литературы: зарубежная литература от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов. 3-е изд., испр. и доп. М. : Академия, 2006. 512 с.

5. Осьмухина О. Ю., Казеева Е. А. От античности к XIX столетию: История зарубежной литературы: Учебное пособие. М. : Флинта: Наука, 2010. 320 с.
6. Помазан І. О. Історія зарубіжної літератури XX століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Х. : Вид-во НУА, 2016. 264 с
7. Тверітінова Т. І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Доба реалізму : навч. посіб. для студ. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 424 с.
8. Шалагінов В. В. Зарубіжна література. Підручник. 2-ге вид., змінене і допов. К. : Вежа, 2002. 304 с.
9. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури Львів : Світ, 1993. 312 с.
10. The Pelican Guide to English Literature. From Blake to Byron. L.: Penguin Books Ltd., 2002. 318p.
11. Tarasenko O., Prokopiv A. Spotlight on English and American literature. Ternopil : Karpyuk publisher, 2004.159 p.

Література до розділу «Методика викладання англійської мови та літератури»

1. Гез Н. И. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. М.: Высшая школа, 1992.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. За загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник. Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. К. : ВЦ «Академія», 2010 . 32 8 с . (Серія «Альма-матер»).
4. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2003. 320 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Практикум з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах (на матеріалі англійської мови). К: Ленвіт, 2003. 296 с.
6. Скалкин В.Л. Коммуникативные упражнения на английском языке. М.: Просвещение, 1993. 123 с.
7. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций: Пособие для студентов пед. вузов и учителей. М.: Просвещение, 2002. 239 с.
8. Трубіцина О. М. Практикум з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах для студентів IV курсу факультету іноземних мов. Одеса, ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2014. 93 с.
9. Трубіцина О. М. Практикум з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах для студентів III курсу факультету іноземних мов. Одеса, ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2014. 61 с.